

Naar jeg gaaer tilbage til disse gamle Bestemmelser — og man kan gaae meget langt tilbage, man kan gaae tilbage til det 17de, 16de og 15de Aarhundrede, men jeg vil kun gaae 100 Aar tilbage, jeg troer, det vil være tilstrækkeligt — da vil man finde, at der fra gammel Tid har været klaget over Tiendeforholdene, og navnlig derover, at der ikke ydedes i Kjørvæn, istedetfor at der ydedes efter Traver, saa at man altsaa svarer Egemaget, enten Traven er stor eller lille. Befolkningen derovre har nu været ligesaa flog som andre Steder, idet den nemlig da bandt store Traver sammen; i flere Aarhundreder har det saaledes været slaaet fast som gjældende Regel, at der kun skulde tiendes efter 4 Skjæpper for hver Trave, uden Hensyn til hvor stor eller lille Traven var. Denne Regel klagede man atter over i 1777, og siden den Tid er det blevet slaaet fast ved en kongelig Resolution, at der, hvor loterligt det end kan see ud, ikke skulde ydes mere end 4 Skjæpper af hver Trave uden Hensyn til Travens Størrelse, og denne kongelige Resolution har været gennemført lige indtil 1866, da Incorporationen fandt Sted, og fra 1866 lige til Dato. Der fordres ikke Mere af nogen Autoritet, og i det daglige Liv ansees det som en gjældende Bestemmelse, tagen paa samme Maade, som Beslutninger toges, der gjaldt fra kongerigff Side, om jeg saa maa sige. I det Hele taget ere de almindelige Bestemmelser om Geistligheden og Kirkerne paa Als og Wro ved Forordningen af 7de November 1832, som kun stadfæster tidtligere Regler, slaaede fast som kongerigffe, og i § 7 af nævnte Forordning af 7de November 1832 havees en udtrykkelig Bestemmelse om, at de geistlige Indtægter regnes efter kongerigff Lovgivning, dog saaledes, at Præsterne paa ingen Maade kunne forlange Mere, end de hidtil have faaet, selv om dette er mindre end efter danff Ret. Der er altsaa atter her slaaet fast, at Beboerne ikke skulde give Mere, end de hidtil have svaret, skjøndt det ikke stemmer med danff Tiendelovgivning; men det er ogsaa slaaet fast paa en saadan Maade, at det er klart, at det er den danffe Lovgivningsmagt, som har slaaet det fast. Nu er Forholdet altsaa

for mig idetmindste foreløbig saaledes, at denne Lov egentlig er en speciel kongerigff Lov for Als, ligesom der ogsaa havees specielle Love andre Steder; saaledes er jo Arvegangen i Bøndergaardene paa Bornholm forskjellig fra anden danff Arvegang, og netop saaledes har Wro en speciel danff Lovgivning med Hensyn til geistlige Sager. Denne Lovgivning er udøvet af den danffe Lovgivende Magt, og selvfølgelig er der ikke foregaaet nogen Forandring ved Incorporationen i 1866. Til yderligere Stadfæstelse for, hvad jeg har anført, skal jeg sige, at de kirkelige Bestyrelser ere blevne udnævnte af den danffe Kultusminister og ikke nogenfinde have været udnævnte af den slesvigiske Regjering. — Nok en Stadfæstelse derpaa er, at naar man vil slaae op i Lovlexiconet her i Salen og lede efter slesvigiske Lovbestemmelser, saa vil man ikke finde Andet end reen kongerigff Bestemmelser og ikke slesvigiske, men Bestemmelserne for Tiendeforholdene paa Wro findes deri som kongerigffe, hvoraf Følgen er, at man ikke paany vender tilbage til Noget, der gjaldt for Incorporationen, men kun tager Bestemmelse om, hvad der lovmedholdeligt gjælder indtil Dato. Selv om denne Anskuelse ikke skulde være rigtig, saa er det klart, at det i Slesvig, hvor som bekjendt Alt gaaer efter gammel Hævd, og hvor Beboerne i Aarhundreder ere vant til at yde Noget paa en vis Maade, som ovenikjøbet her er slaaet fast som constant ved kongelig Resolution, ikke gaaer an i 1866 at sige: „det slaae vi en Streg over; nu for Fremtiden skulde I betale det Tiendobbelte“; det troer jeg ikke, at Lovgivningsmagten vil gaae ind paa. I Landsstinget blev der stillet et Forslag, som gik ud paa, at Tienden imod almindelig kongerigff Regel skulde beregnes efter 10 Aars Gjennemsnit, det modsatte Slesvigsministeren sig og navnlig specielt ogsaa af den Grund, at dette vilde være til Skade for Beboerne. Jeg skal tildeels give den høitærede Minister Ret, thi overfor Præstetiende, som i en Række af Aar er bleven solgt under Hammeren efter Lebering i Kjørvæn, hvorved den er dreven op til det Utrolige, vilde Beboerne komme tilført ved, at der toges 10 Aars Gjennemsnit; men overfor Kirketienden